

I de nævnte fire situationer, som formentlig ikke er udtømmende, opstår en række fælles spørgsmål. Der opstår f. eks. spørgsmålet om, *hvem* der skal afgøre, om der kan ske indtrængen fra forvaltningens side på privat område. Hovedspørgsmålet her er, om forvaltningen på egen hånd kan træffe denne afgørelse, eller om der skal en forudgående retskendelse til. Dernæst opstår spørgsmålet om, *hvorledes* den myndighed, der trænger ind, skal bære sig ad. Herunder hører sådanne spørgsmål som legitimation, tilkaldelse af vidner, tilkaldelse af den, på hvis enemærker man trænger ind, føring af protokol, adgang til klage, sådan klages opskydende virkning m. v. Endelig opstår spørgsmålet om, *hvorledes* en eventuel *modstand* imod en lovlig indtrængen skal *overvindes*: om dette skal ske ved fysisk magt fra politiets side og da under hvilken form, om andre sanktioner er tilstrækkelige osv.

Svarene på disse spørgsmål, som heller ikke er udtømmende, kan åbenbart ikke være de samme på alle områder, der er omfattet af ovenstående fire typiske situationer. I almindelighed må man således gå ud fra, at betænkelighederne ved at tillade indtrængen på private enemærker er mindre i de tilfælde, som er omfattet af situation 2 end i de tilfælde, der er omfattet af situation 3. Hensynet til den beskyttelse af ansatte, brugere, kunder m. v., der som regel ligger bag de regler, der er eksemplificeret under situation 2, vil ofte have en sådan overvægt og den nødvendige indtrængen en sådan rutinemæssig karakter, at f. eks. krav om forudgående retskendelse ofte vil føles overflødig. Afvejningen er åbenbart særlig vanskelig ved den situation, som er omtalt ovenfor under 4, og da specielt, hvor indgrebet sker for at sikre bevismidler i skatte- og afgiftsager.

Der findes ikke i gældende dansk ret almindelige regler om forvaltningens indtrængen på private enemærker i situationer som dem, der er nævnt ovenfor under 1-4. Retsplejelovens regler om husundersøgelse og ransagning under strafforfølgning gælder ikke. Grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed, hvorefter husundersøgelse, beslaglæggelse og undersøgelse af breve og andre papirer samt brud på post-, telegraf- og telefonhemmeligheden alene må ske efter retskendelse, hvor ingen lov hjemler en særlig

undtagelse, regulerer heller ikke generelt retsområdet. Det er omtvistet, om grundlovsbestemmelsen overhovedet gælder uden for strafferetsplejen, og i alt fald er det efter dens eget indhold åbenbart, at lovgivningsmagten har en meget udstrakt frihed til at foreskrive indtrængen i situationer som de fire beskrevne og til at foreskrive, at dette foregår uden forudgående retskendelse.

I Norge findes der almindelige regler om ransagning foretaget af forvaltningsmyndigheder. Den norske forvaltningslov indeholder i § 15 følgende regel:

„Ved granskning, husundersøgelse, bogeftersyn og lignende skal den tjenestemand, som leder forretningen, uden opfordring legitimere sig, meddele formålet med forretningen og opgive lovhjemlen for den.

Dersom forretningen efter sin art ikke er til hinder, skal

- a) den, som forretningen angår, have ret til at have et vidne til stede og gøres opmærksom på denne ret,
- b) der føres en protokol, hvor det skal nævnes, hvem der er til stede, undersøgelsens genstand, formål og lovhjemmel.

Den, som forretningen angår, har ret til at klage over beslutning om at fremme forretningen. Bestemmelserne i § 14 gælder tilsvarende.“

§ 14 er sålydende:

„Den, som af et forvaltningsorgan bliver pålagt at give oplysninger, har ret til at klage over pålægget, dersom han mener, at han ikke har pligt eller lovlig adgang til at give oplysningerne. Klagen, som kan være mundtlig, må fremsættes straks, når den, pålægget angår, er til stede, og ellers inden 3 dage. Klagen har opsættende virkning, dersom ikke vedkommende forvaltningsorgan finder det påtrængende nødvendigt, at oplysningerne gives straks, for at det skal kunne gennemføre sine opgaver efter loven. I øvrigt finder bestemmelserne i kapitel VI tilsvarende anvendelse i det omfang, det er muligt.“

Den nylig vedtagne svenske forvaltningslov indeholder derimod ingen tilsvarende bestemmelse.

I hvert fald på nuværende tidspunkt, hvor udvalget ikke har fuldt overblik over de forskellige situationer, hvori forvaltning